

FRANCESC VICENS, A FONTS

«No puc ni defensar-me»

Home clau en Esquerra Republicana de Catalunya, té un expedient de suspensió de militància obert al seu partit. Les seues divergències notòries amb Joan Hortalà, secretari general, l'han dut a una situació difícil, que ara explica.

J. M. Pasqual

Ex-diputat a Corts i ex-diputat al Parlament de Catalunya, Francesc Vicens, és, després d'Heribert Barrera, un dels capitals polítics més valuosos amb què compta Esquerra Republicana de Catalunya. Des de la setmana passada, no obstant això, Vicens té obert un expedient a la comissió de conflictes d'ERC. En aquesta llarga entrevista concedida en exclusi-

va a EL TEMPS, Francesc Vicens explica la seva anàlisi particular de la situació política a Catalunya i a l'Estat espanyol, des dels inicis de la transició fins als nostres dies. Vicens no defuig tampoc parlar de les circumstàncies que han conduït a la seva suspensió de militància, però no vol afegir «llenya al foc» i expressa la ferma voluntat de no fer públiques totes aquelles qüestions internes de partit que prefereix debatre en el si d'Esquerra Republicana.

—*Expliqui'ns com ha transcorregut el període que va des de gener del 1987, data del darrer congrés d'ERC i en el qual vostè va presentar candidatura a la Secretaria General —que va ser derrotada per la candidatura presentada per Joan Hortalà— i setembre també del 1987, data en què vostè s'incorpora a l'executiu d'Esquerra Republicana.*

—Efectivament, vaig presentar la meua candidatura en el congrés de finals de gener. En aquella ocasió vaig

TORRE ORIA

el cava valencià

obtenir els vots del 30 per cent dels delegats i, Joan Hortalà, el 55 per cent. Evidentment, la majoria és de Joan Hortalà, i ell és ben lícitament el secretari general. Ara, també evidentment, no és una diferència abismal, ni de bon tros. I encara és menys abismal si es té en compte que els seus col·laboradors més pròxims, secretaris generals adjunts, membres del comitè executiu i altres càrrecs nomenats per ell, la majoria avui ja militen a Convergència, com sap tothom i així ho han publicat els diaris. Aquesta deserció s'ha produït després de les eleccions municipals, de manera que avui no hi ha ningú que pugui dir de part de qui estaria la majoria dels militants en un altre congrés. Però és clar que no es tracta de fer-ne cap de nou ara. Els congressos s'han de fer seguint les normes estatutàries del partit, i de cap manera en una situació com l'actual en què estem avançant cap a unes eleccions autonòmiques.

—¿Com valora els resultats obtinguts a les eleccions municipals?

—En la meua opinió, les eleccions municipals van donar un resultat desastrós per a Esquerra Republicana, perquè no vam obtenir cap regidor en cap de les capitals de «las cuatro provincias», ni en cap de les ciutats catalanes d'importància mitjana, tret de dos a Reus, un a Igualada, un altre a Ripoll i poc més. S'han tret regidors en poblets petits. Fer la projecció d'aquests resultats sobre el funcionament d'un esdeveniment autonòmic apunta el fet que no s'arribarà al 3 per cent en cap circumscripció. I això, d'acord amb la llei electoral, vol dir passar a ser un partit extraparlamentari.

—¿Van ser, doncs, uns mals resultats?

—Després dels resultats obtinguts a les municipals, la situació del partit em semblava greu i m'ho continua semblant, encara que haig de reconèixer que aquesta no és una opinió compartida pel conjunt del partit. Per exemple, el secretari general opina que els resultats de les eleccions municipals van ser molt bons per a ERC. I bona part de la direcció del partit es pensa que van ser uns resultats excel·lents.

—¿Amb aquesta discrepància de fons, perquè es va decidir a entrar en l'executiu?

—Com que creia que la situació del partit era i és greu, vaig decidir acceptar l'oferta que el senyor Hortalà m'havia fet l'endemà mateix del congrés, a fi que m'incorporés a les tasques de direcció del partit. I vaig pensar que aquesta era la millor manera

d'intentar aixecar els resultats electorals d'Esquerra Republicana.

Vaig condicionar, però, la meua acceptació al fet que Esquerra Republicana fes la política que li cal fer i que la llista que estudiéssim per anar a les eleccions —així ho vaig proposar des del primer moment— a mi em semblava millor que fos encapçalada per Heribert Barrera. Joan Hortalà podia ocupar el segon lloc i, en aquestes condicions, jo estaria disposat a participar en el tercer.

—¿Com va ser el seu pas per l'executiu?

—La meua incorporació a les tasques de direcció ha sigut curta. Només ha durat cinc setmanes. Contra el que jo li havia proposat, el senyor Hortalà molt ràpidament va proposar al comitè executiu que es discutís i es votés la seva proposta de ser ell mateix el candidat d'Esquerra Republicana a la presidència de la Generalitat.

A mi em sembla que la mera expressió *candidat a la presidència de la Generalitat*, per part d'un partit com ERC, que desgraciadament no té cap senador, no té cap diputat a Corts, no té cap regidor en quasi cap ciutat de mitjana importància de Catalunya i que només li queden cinc diputats en el Parlament del Parc de la Ciutadella, és una pretensió que podria provocar somriures.

Jo estava en desacord, a més, que la figura del senyor Hortalà fos la marca de fàbrica que convé per presentar-se a les eleccions autonòmiques, segons la política que em sembla que ha de tenir Esquerra Republicana per ocupar un espai que existeix, el d'un nacionalisme d'esqueres.

—I vostè va presentar la dimissió...

—D'acord amb el que he explicat abans i amb altres fets que s'han produït durant el mes de novembre, vaig considerar que la meua presència en la direcció del partit, en comptes d'afavorir la imatge exterior i donar una sensació de solidesa, era perjudicial perquè podia ser interpretada com que jo estava d'acord a continuar amb la línia ambigua que està portant el partit sota la direcció de Joan Hortalà, i que fins i tot estava d'acord amb el seu plantejament com a candidat a la presidència de la Generalitat. Per aquests motius vaig dimitir.

Posteriorment he tingut ocasió d'explicar amb més detalls en el consell nacional del partit, les raons de la meua dimissió. I fins i tot, de repetir-ho en alguns mitjans de comunicació.

—Segons sembla, són aquestes declaracions als mitjans de comunicació les que han provocat la posterior deci-

sió de Joan Hortalà de suspendre'l de militància...

—Penso que a Joan Hortalà, quan ha forçat que el comitè executiu prenguéss la decisió d'expulsar-me, li ha fallat la serenitat. Evidentment, jo no vull perdre-la i no vull fer manifestacions sobre qüestions internes de partit.

—¿Però, a vostè, l'han suspès de militància o l'han expulsat?

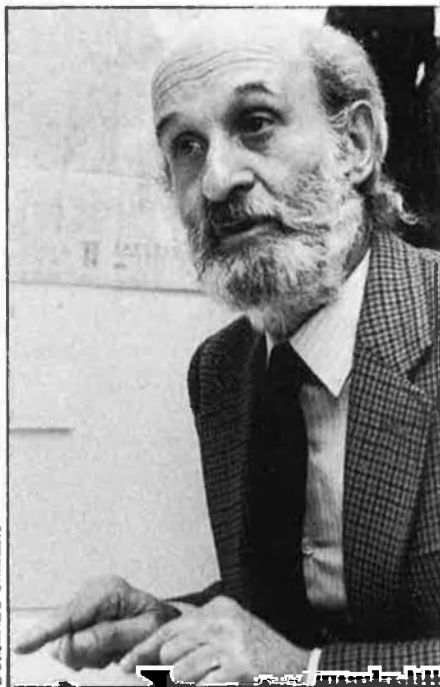
—Suspès de militància és una noció que no existeix en els estatuts del partit. L'article onze —el que m'apliquen— diu que tot militant sotmès a expedient d'expulsió, continuarà conservant els seus drets, excepte si el secretari general considera que cal excloure'l temporalment, en reserva de la decisió definitiva. Amb la situació en què em trobo, estic exclòs temporalment. No tinc cap dret ni puc defensar-me dins de cap organisme, ni tan sols dins del consell nacional del qual sóc membre. Aquesta és la meua realitat. L'expressió «suspès de militància», utilitzada en el comunicat adreçat als mitjans de comunicació no existeix en els estatuts del partit i, per tant, el comitè executiu no està autoritzat a utilitzar-la.

Insisteixo —i voldria que això quedés molt clar a les pàgines de EL TEMPS— que no tinc interès de moment a parlar de qüestions internes d'Esquerra Republicana. Sóc un militant disciplinat. He acceptat els estatuts del partit i, per tant, si el comitè executiu em sotmet a expedient i el secretari general m'aplica la mesura d'expulsió temporal, per privar-me del dret a defensar-me, doncs ho accepto. ¿Què puc fer-hi? Ara, això no vol dir que m'hagi tornat mut i no tingui l'interès màxim d'explicar el que penso que està passant a Catalunya i el que caldria fer.

—¿Què està passant a Catalunya, senyor Vicens?

—La resposta a aquesta pregunta pot ser el més interessant del que jo puc explicar. No sóc una persona de pretensions, però l'anàlisi que jo faig d'aquest desgraciat país és bastant distint de les anàlisis que fan totes les forces polítiques. Els que estan en l'oposició al govern Pujol, es pregunten com fer-ho per desplaçar Pujol del poder. I els membres del partit en el govern, com fer-ho per mantenir la majoria absoluta. Tot això és interessant, però secundari. Cal una anàlisi més a fons, perquè, si no, l'elaboració de qualsevol estratègia no té sentit i és feta per aproximació, com si es tractés de política feta per aficionats.

Cal anar a l'any 1980, quan Jordi

DOMÈNEC UMBERT

«Penso que a Hortalà, en forçar la decisió d'expulsar-me, li ha fallat la serenitat».

Pujol va ser per primera vegada president de la Generalitat, precisament gràcies als vots d'Esquerra Republicana, perquè, si no, no podia ser-ne. També caldria anar a un temps anterior per poder entendre què ha estat la transició política en el conjunt de l'estat, i d'una manera més particular a Catalunya. I quin paper han jugat les diferents forces polítiques. Si no es parla d'això, no es pot entendre res del que passa actualment ni del que passarà.

L'any 80 cap partit no tenia la majoria absoluta. Malgrat la immensa esperança que tenien després dels resultats a les legislatives generals, els socialistes van quedar en segon lloc. El partit de Pujol els va passar davant, però sense suficient majoria per governar, ni tenint en compte el suport que van oferir-li els diputats d'UCD.

Socialistes i comunistes van anunciar el seu propòsit de votar en contra de la candidatura de Pujol, fos quin fos el seu plantejament de programa de govern. Aleshores, a Esquerra Republicana, que tenia 14 diputats, li va escaure una gravíssima responsabilitat. Només podia triar entre el suport o el refús a la candidatura de Pujol a la presidència de la Generalitat, però refusar significava que no hi podia haver cap president i feia necessari dissoldre el Parlament i convocar unes altres eleccions.

En aquell moment, vaig ser partidari de donar els catorze vots d'ERC perquè Jordi Pujol fos president de la Generalitat. Sotmetent els vots a unes condicions que vaig explicar en el de-

bat d'investidura i que Pujol va acceptar, encara que no les ha complert mai ni fa la impressió que les recordi. Jo era llavors el portaveu d'Esquerra Republicana i, al final de la meua intervenció, després d'anunciar-li que votaria a favor seu, vaig prevenir públicament Pujol que, en el cas que no complís els compromisos adquirits públicament en aquell acte, el denunciariem davant el Parlament i davant el poble de Catalunya. I el meu partit encara és l'hora que hagi de fer complir la seva amenaça.

—¿Quins eren aquests compromisos?

—Entre d'altres, hi havia el d'iniciar el procés de reforma de l'Estatut de Catalunya abans d'acabar la primera legislatura. Fixi's com l'ha acomplert el senyor Pujol. ¡I n'hi havia tres més!

—¿Esquerra Republicana va equivocar-se en donar suport a Jordi Pujol, per formar govern?

—Jo en vaig ser partidari, però, vist amb la perspectiva actual, crec que vam cometre un error; per tant, en sóc corresponsable. En el meu cas, l'error estava basat en una manca d'informació sobre les característiques que havia tingut la transició política del franquisme cap a aquest règim postfranquista que tenim actualment.

La nostra actitud de l'any 80 era defensable només si reeixíem a explicar al poble de Catalunya que es basava en el desig de no frustrar tothom, fent anul·lar les primeres eleccions a diputats, d'aquest país, des de l'any 1932 en què s'havia elegit l'últim Parlament.

Desgraciadament, els fets demostren que no vam ser capaços d'explicar la nostra actitud al poble de Catalunya. Vam tenir errors propis, però també vam rebre l'actitud contrària i molt dura de socialistes i comunistes, que a partir del primer dia no van parar de cantar la cançó que ERC era un partit de dreta.

—Vostè és molt crític amb l'actuació política de Jordi Pujol: no oblide el suport majoritari a Pujol en les eleccions autonòmiques.

—Pujol és un líder amb una força popular encara molt gran. Comunistes i socialistes junts són incapaços d'intentar treure-li la majoria absoluta.

Avui, ja ningú no dubta que el partit de Pujol és conservador i de dretes, però això li rellisca tranquil·lament a Pujol. No és amb aquests arguments que se li treurà el vot que li dona el suport d'una part majoritària del poble de Catalunya. Però jo he après a saber —en el Congrés de Diputats— quina era exactament la política de Pujol.

Allà és el lloc on s'entén la política; desgraciadament per a la nostra pàtria, el Parlament de Catalunya té poques competències —i cap poder polític— i només tenim un poder administratiu delegat, que cada vegada resulta més frustrant per als ciutadans. A les Corts he vist com el partit de Pujol ha donat suport sempre a la política social i econòmica del govern González, que, com tothom que sigui veritablement d'esquerres sap, és un dels aspectes més dretans de la política socialista.

També he vist els diputats de Minoria Catalana votant a favor de lleis reaccionàries, i anticatalanes algunes d'elles, com la llei antiterrorista, la llei de cossos i forces de seguretat, la llei de bases de règim local o la llei electoral. He vist Pujol partidari de la presència de l'Estat espanyol a l'OTAN quan el poble de Catalunya majoritàriament havia votat no.

—*¿L'any 1984, com explica vostè que Esquerra Republicana donés nou suport a Jordi Pujol, si aquest ja comptava amb la majoria absoluta?*

—Jo ja he explicat la responsabilitat que m'escau en la presa de decisió de l'any 80. Ara, l'octubre del 82 vaig ser elegit diputat a Corts i a partir de finals d'aquell any, vaig començar a viure la vida política de Madrid.

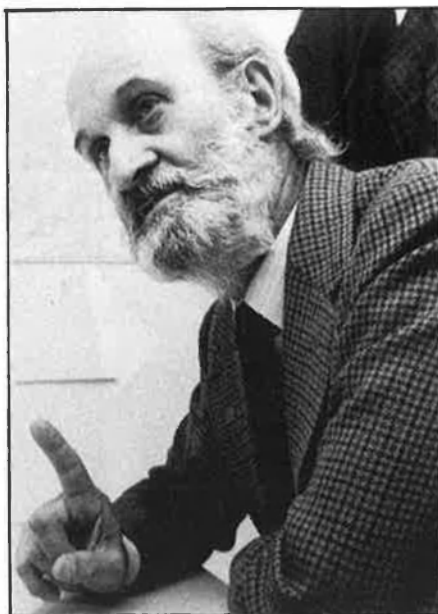
Efectivament, l'any 1984 van haver-hi les segones eleccions autonòmiques i el resultat va ser catastròfic per a ERC, que va caure de 14 diputats a 5, és a dir, els que té actualment.

Vaig veure confirmades totes les meves observacions. Haver donat suport a Pujol sense haver estat capaços d'explicar-ne als electors per què havia conduït que els nostres electors ens abandonessin, ja que no comprenien quina era la nostra política.

Després mateix de les eleccions, el president de la Generalitat va oferir un departament del seu govern a Esquerra Republicana. Amb tot el que he explicat, suposo que ningú no se sorprendrà que en el consell executiu d'ERC, jo insistís d'una manera realment violenta perquè es rebutgés aquesta oferta absolutament enverinada.

No vaig aconseguir que el comitè executiu atengués les meves raons i, per decisió molt majoritària, es va seguir la posició de Joan Hortalà, que defensava que la participació en el govern Pujol donaria a Esquerra Republicana prestigi, influència política, i ajudaria a resoldre problemes econòmics que tenen tots els partits, quan després d'una campanya electoral s'obtenen mals resultats.

Ho vaig plantejar per darrera vegada el novembre del 85. En aquella da-

«La línia d'Hortalà és tan ambigua que no es pot dir ni nacionalista ni d'esquerres».

ta jo ja sabia amb certesa que les legislatives serien al juny de l'any següent i que disposàvem d'una mica més de mig any de temps. Vaig proposar una darrera oportunitat de sortir del govern Pujol, no per la porta de servei, sinó provocant una crisi de govern que hauria originat, si fos possible, un debat parlamentari i que hauria deixat el partit de Pujol defensant el regionalisme i a nosaltres com a nacionalistes. Però encara vaig tenir menys èxit.

Vaig fer la campanya amb el màxim d'entusiasme, però el resultat va ser el que havia anunciat. Vam perdre la representació parlamentària en el Senat i en el Congrés i ens vam convertir en un partit extraparlamentari.

—*Va haver de ser el congrés l'encarregat de donar la raó a Francesc Vicens, si bé no la victòria...*

—Al gener del 1987 hi va haver el congrés d'Esquerra Republicana de què parlàvem al principi. Malgrat la victòria interna de partit del senyor Hortalà, era tan evident que la nostra presència en el govern Pujol havia sigut profundíssimament lesiva que ja no hi havia militants que la defensessin. I Hortalà, després de guanyar la Secretaria General, va declarar immediatament que sortiríem del govern de la Generalitat.

Però ni en el moment de sortir-ne, ni després, ni ara, el partit no ha explicat quines són les discrepàncies ni per què hem sortit del govern de Pujol. Com si entrar i sortir d'un govern fos com entrar i sortir d'un teatre.

—*Des del moment en què Esquerra Republicana, amb Joan Hortalà ja de secretari general, deixa la Conselleria d'Indústria que ell mateix encapçala-*

va, i fins avui, han canviat dins la direcció d'ERC les actituds en front del govern de Jordi Pujol.

—Fins la meua dimissió del càrrec de secretari general adjunt, ja he fet una explicació detallada al principi. En resum, vaig dimitir perquè la meua presència a l'executiu no voldria que s'interpretés com el fet d'estar d'acord amb la línia que porta Joan Hortalà. És una línia d'una ambigüitat i d'una falta de substància política que, evidentment, no es pot dir que sigui una línia nacionalista de veritat, ni d'esquerres. ¿On és la crítica que ha de fer del paper de Jordi Pujol i del de Convergència? ¿I l'autocrítica sobre la nostra presència durant tres anys i mig donant suport i ajudant a executar la política de Pujol a Catalunya? Evidentment, tot això és impresentable i jo no vull pas fer-me'n solidari. I fixi's que no em fico amb la política dels socialistes a Catalunya, que ja l'he fet des del Congrés dels Diputats i tothom coneix. Jo no vull carregar més els socialistes catalans, que prou pena tenen en no arribar a aparèixer amb una identitat catalana.

—*Com a darrera pregunta, ¿vostè creu que Esquerra Republicana és a temps de superar el 3 per cent indispensable per continuar sent un partit parlamentari i que, segons es desprèn dels resultats de les passades municipals, no es té assolit?*

—Crec que sí, sempre que Esquerra Republicana vagi a les eleccions després de fer una anàlisi profunda, en dedueixi les conseqüències i faci una autocrítica i una crítica de les posicions de les altres forces. Si no, es pot témer que es mantinguin els resultats de les legislatives i de les municipals que, de fet, són les dues últimes eleccions que hi ha hagut en el darrer any i mig.

No sé el que pot passar. Fins i tot crec que la meua exclusió, encara que de moment amb caràcter temporal, pot perjudicar molt el partit. No tinc cap pretensió d'importància, però em consta que sóc un dels dirigents més coneguts d'Esquerra Republicana, no sols a Catalunya sinó en el conjunt de l'Estat espanyol. I una expulsió feta en aquests termes, sense permetre'm la possibilitat de defensar-me a mi mateix dintre del partit, llevant-me els drets de militant, sense poder ni parlar entre els companys del consell nacional..., crec que és molt negativa i que es tracta d'un error de càlcul, probablement per una pèrdua de serenitat del senyor Hortalà. Tanmateix, insisteixo en la meua voluntat de no discutir aquestes qüestions a l'exterior del partit, almenys de moment. □